

Oikeustapauskokoelma

Asia T-296/11

Cementos Portland Valderrivas, SA
vastaan
Euroopan komissio

Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Päätös tietojensaantipyynnöstä — Pyydettyjen tietojen tarpeellisuus — Riittävän painavat syyt — Tuomioistuimen suorittama valvonta — Oikeasuhteisuus

Tiivistelmä – Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio (seitsemäs jaosto) 14.3.2014

1. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen — Menettelyn alustavan tutkimuksen vaihe, joka edeltää väitetiedoksiannon lähettämistä — Sen unionin oikeuden yleisen oikeusperiaatteen noudattaminen, jossa todetaan suoja julkisen vallan mielivaltaista tai suhteetonta puuttumista vastaan — Komissiolla on oltava tiedossaan riittävän painavia syitä, joiden perusteella voidaan epäillä kilpailusääntöjen rikkomista — Syiden riittävän painavuuden arviointi*

(SEUT 101 artikla; neuvoston asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohta)

2. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Tietojensaantipyyntö — Pyyntöön oikeudellisten perusteiden ja tarkoituksen ilmaiseminen — Pyydettyjen tietojen ja tutkittavana olevan kilpailusääntöjen rikkomisen välistä välttämätöntä yhteyttä koskeva vaatimus — Komission harkintavalta — TuomioistuINVALVONTA — Ulottuvuus*

(SEUT 101 artikla; neuvoston asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohta)

3. *Tuomioistuinmenettely — Kannekirjelmä — Muotomääräykset — Yhteenvedo kanteen oikeudellisista perusteista — Tutkimatta jättäminen*

(Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohta)

4. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Tietojensaantipyyntö — Komission toimivalta — Rajat — Pyydettyjen tietojen ja tutkittavana olevan kilpailusääntöjen rikkomisen välistä välttämätöntä yhteyttä koskeva vaatimus — Pyydettyjen tietojen julkisuus*

(SEUT 101 artikla; neuvoston asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 1 kohta)

5. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Tietojensaantipyyntö — Komission toimivalta — Toimivalta esittää pyyntö, jossa edellytetään pyydettyjen tietojen esittämistä tietyssä muodossa — Rajat*

(Neuvoston asetuksen N:o 1/2003 18 artikla)

6. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Tietojensaantipyynnö — Komission toimivalta — Rajat — Suhteellisuusperiaatteen noudattaminen — Yritykselle asetettu vastauksen määräaika — Oikeasuhteisuuden arviointi*

(Neuvoston asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohta)

1. Komission hallinnollisen menettelyn alustavan tutkinnan aikana asetuksen N:o 1/2003 nojalla tekemät tutkintatoimet, erityisesti tarkastustoimet ja tietojensaantipyynnöt, merkitsevät sisällöltään kilpailusääntöjen rikkomista koskevaa moitetta ja niillä voi olla merkittäviä vaikutuksia kilpailusääntöjen rikkomisesta epäiltyjen yritysten tilanteeseen. On siten tärkeää estää se, että puolustautumisoikeudet voisivat peruuttamattomasti vaarantua hallinnollisen menettelyn kyseisen vaiheen aikana, koska toteutetuilla tutkintatoimilla voi olla ratkaiseva merkitys hankittaessa todisteita sellaisista yritysten lainvastaisista toimista, joista ne voivat joutua vastuuseen.

Tältä osin komissiolla ei ole velvollisuutta mainita alustavan tutkinnan vaiheessa rikkomista koskevien olettamien, joiden paikkansapitävyyden se aikoo tarkistaa, lisäksi aihetodisteita eli tietoja, joiden nojalla se olettaa, että SEUT 101 artiklaa on rikottu. Tällaisella velvollisuudella nimittäin vaarannettaisiin oikeuskäytännössä vahvistettu tasapaino tutkinnan tehokkuuden turvaamisen ja kyseisen yrityksen puolustautumisoikeuksien takaamisen välillä.

Tästä ei kuitenkaan voida johtaa, ettei komissiolla tarvitsisi olla hallussaan sellaisia tietoja, joiden nojalla se olettaa SEUT 101 artiklaa rikotun, ennen kuin se antaa päätöksen asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohdan nojalla.

Julkisen vallan mielivaltaista tai suhteetonta puuttumista sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöiden yksityisen toiminnan alaan koskevan suojan vaatimus on nimittäin tunnustettu unionin oikeuden yleiseksi oikeusperiaatteeksi. Tämän yleisen oikeusperiaatteen noudattamiseksi tietojensaantipyynnöä koskevan päätöksen tarkoituksena on oltava tarvittavien asiakirjojen kerääminen sellaisten tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen olemassaolon ja merkityksen tutkimiseksi, josta komissiolla on jo tiedossaan riittävän painavia syitä, joiden perusteella voidaan epäillä kilpailusääntöjen rikkomista.

Näiden syiden riittävän painavuuden arvioimisessa on otettava huomioon se, että riidanalainen päätös on tehty alustavan tutkinnan vaiheessa, jonka tavoitteena on tehdä komissiolle mahdolliseksi koota kaikki asiaankuuluvat seikat, joiden perusteella voidaan todeta kilpailusääntöjen rikkominen tai noudattaminen, ja komission on tämän ensimmäisen vaiheen perusteella voitava ottaa alustavasti kantaa toimintalinjaan ja päättää, kuinka menettelyä jatketaan. Tätä varten komissiolla on oikeus tehdä asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan mukaisia tietojensaantipyynnöjä tai suorittaa saman asetuksen 20 artiklan nojalla tarkastuksia. Tässä vaiheessa eli ennen tietojensaantipyynnön tekemistä ei siis voida vaatia, että komissiolla olisi tiedossaan seikkoja, jotka osoittavat rikkomisen olemassaolon. Jotta komissiolla olisi oikeus pyytää lisätietojen toimittamista asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä, on tämän vuoksi riittävää, että mainitut seikat herättävät perustellun epäilyksen rikkomista koskevan olettamien todenmukaisuudesta.

(ks. 35, 37–40 ja 43 kohta)

2. Asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohdassa komissiolle asetettu velvollisuus ilmoittaa päätöksessään pyynnön oikeusperusta ja tarkoitus, on perustavanlaatuinen vaatimus, jotta yritykset, joilta tietoja pyydetään, sekä tietävät tietojen pyytämisen olevan perusteltua että voivat ymmärtää yhteistyövelvoitteensa laajuuden niin, että ne säilyttävät edelleen puolustautumisoikeutensa. Tästä seuraa, että komissio voi vaatia vain sellaisten tietojen ilmoittamista, joiden avulla se voi tarkistaa kilpailusääntöjen rikkomista koskevat olettamien, joiden perusteella tutkimus tehdään ja jotka ilmoitetaan tietojensaantipyynnössä.

Komission laajan tutkinta- ja tarkastustoimivallan perusteella sen tehtävänä on arvioida sen kyseisiltä yrityksiltä pyytämien tietojen tarpeellisuus. Unionin yleisen tuomioistuimen harjoittamasta valvonnasta, joka koskee tätä komission arviointia, on muistettava, että oikeuskäytännön mukaan käsitettä ”tarvittavat tiedot” on tulkittava niiden tavoitteiden perusteella, joita varten kyseiset tutkintavaltuudet on annettu komissiolle. Edellytys tietojensaantipyynnön ja mahdollisen rikkomisen välisestä yhteydestä täyttyy näin ollen, kun tässä menettelyn vaiheessa kyseisen pyynnön voidaan legitimiin katsoa liittyvän oletettuun rikkomiseen niin, että komissio voi kohtuudella olettaa, että se voi asiakirjan avulla määrittää väitetyn rikkomisen olemassaolon.

(ks. 36 ja 66 kohta)

3. Ks. tuomion teksti.

(ks. 64 kohta)

4. Tiedot, kuten postinumerot yhdistettyinä tiettyyn osoitteeseen, jotka ovat komission saatavilla ilman, että sen pitäisi määrätä niitä toimitettaviksi, täydentävät loogisella tavalla tietoja, jotka ovat ainoastaan yrityksen tiedossa. Näin ollen tietojen mahdollinen julkisuus ei merkitse sitä, etteivät ne voisi olla asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla tarpeellisia.

(ks. 74 ja 75 kohta)

5. Koska asetuksen N:o 1/2003 18 artiklassa tarkoitettujen tietojen toimittamisen on ymmärrettävä tarkoittavan paitsi asiakirjojen toimittamista myös velvollisuutta vastata näitä asiakirjoja koskeviin kysymyksiin, komission valtuudet eivät rajoitu pelkkään sellaisten tietojen toimittamista koskevan pyynnön esittämiseen, jotka ovat olemassa ilman asianomaisen yrityksen muita toimenpiteitä. Komissio voi näin ollen laillisesti esittää yritykselle kysymyksiä, jotka edellyttävät pyydettyjen tietojen esittämistä tiettyssä muodossa.

Tämän toimivallan käyttämisestä rajoittaa kuitenkin velvollisuus noudattaa ainakin kahta periaatetta. Yhtäältä yritystä ei voida sille osoitetuilla kysymyksillä pakottaa myöntämään, että se on syyllistynyt kilpailusääntöjen rikkomiseen. Toisaalta vastausten antaminen näihin kysymyksiin ei saa merkitä kyseiselle yritykselle tutkimuksen tarpeiden kannalta suhteetonta rasitetta.

(ks. 80 ja 81 kohta)

6. Komission yritykselle osoittamien tietojensaantipyynnöiden on noudatettava suhteellisuusperiaatetta, eikä yritykselle asetettu velvoite toimittaa tietoja saa merkitä tälle yritykselle tutkimuksen tarpeiden kannalta suhteetonta rasitetta.

Sen arvioimiseksi, merkitsikö velvollisuus vastata kysymyksiin komission asettamassa määräajassa mahdollisesti suhteetonta rasitetta, on otettava huomioon se seikka, että yritykseen kohdistuu asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohdan nojalla tehdyn tietojensaantipyynnönä koskevan päätöksen adressaattina paitsi riski siitä, että siinä tapauksessa, että toimitetut tiedot ovat puutteellisia tai niitä ei toimiteta määräajassa, sille määrätään asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla sakko tai 24 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla uhkasakko, myös riski siitä, että sille määrätään sakko sillä perusteella, että se toimittaa tiedon, jonka komissio katsoo kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla virheelliseksi tai ”harhaanjohtavaksi”.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoo tällä perusteella, että tietojensaantipyynnössä asetetun määräajan asianmukaisuuden tutkimisella on siis erityisen suuri merkitys. Kyseisen määräajan on nimittäin oltava sellainen, että päätöksen adressaatille on paitsi aineellisesti mahdollista toimittaa vastaus myös mahdollista varmistautua siitä, että toimitetut tiedot eivät ole puutteellisia, virheellisiä eivätkä harhaanjohtavia.

(ks. 86, 96 ja 97 kohta)